

Jaarverslag landelijke geschillencommissie

MINDER GESCHILLEN DAN VERWACHT

Het eerste jaarverslag van de Landelijke Commissie voor Geschillen Wet medezeggenschap op scholen (LCG WMS) geeft een kijkje in de keuken van deze nieuwe organisatie. Het aantal voorgelegde geschillen aan de commissie blijft sterk achter bij de verwachtingen.

Frederik Smit

Met ingang van 1 januari 2008 geldt op grond van de WMS één landelijke geschillencommissie. De commissie fungeert als het vlaggenschip van de medezeggenschap met een keur aan vooraanstaande juristen, professoren en praktijkdeskundigen aan boord. Elke school, regionaal expertisecentrum en centrale dienst in het primair en voortgezet onderwijs is aangesloten bij deze commissie. Met de oprichting is één loket ontstaan voor geschillenbehandeling in het hele onderwijsveld.

Goed beeld

Het prettig leesbare jaarverslag geeft een goed beeld van de praktijk van de geschillenbeslechting: 'Op een zitting van de Commissie krijgen partijen gelegenheid hun standpunten ten aanzien van het geschil duidelijk en in aanwezigheid van de wederpartij voor het voetlicht te brengen. De zitting geeft de Commissie bovendien de gelegenheid om waar nodig vragen aan partijen te stellen. De functie van een zitting is ook dat partijen in een ander kader naar elkaar luisteren. Dit kan

er toe leiden dat wederzijds begrip voor elkaars standpunt groeit en dat het overleg tussen partijen bevorderd wordt. Meerdere malen heeft de Commissie geconstateerd dat het vastgelopen overleg tussen het bevoegd gezag en de MR aan het eind van de mondelinge behandeling voor de Commissie weer op gang gekomen was en het bevoegd gezag en de MR het voornemen uitspraken dat zij het overleg tussen hen weer nieuw leven in zouden blazen. De Commissie acht dit een groot goed. Immers, zonder overleg geen reële medezeggenschap'.

Minder dan verwacht

Gelet op de ervaringen onder de oude wet ging de Werkgroep WMS met voorzitter mr. J. Vrakking uit van 100 tot 150 geschillen per jaar voor de landelijke commissie in de eerste drie tot vijf jaar. Dit aantal zou geleidelijk afnemen. Uit het jaarverslag blijkt dat de geschillenregeling een laagdrempelige voorziening is. De commissie lijkt ieder 'geschil', hoe licht ook, zeer zorgvuldig in behandeling te nemen. Alle indieners waren ontvanke-

lijk met hun verzoek tot geschillenbeslechting. Toch zijn in 2008 slechts 30 geschillen voorgelegd. De indieners van zes geschillen trokken hun 'zaak' in voordat de commissie uitspraak deed, omdat partijen tot een oplossing kwamen. De commissie heeft uiteindelijk over vijftien geschillen uitspraak gedaan. Het jaarverslag toont dat de communicatiekanalen tussen leden van inspraakorganen en be-

stuurders met name verstopt raakten bij de interpretatie van de WMS. De commissie deed uitspraak over elf interpretatiegeschillen en vier instemmingsgeschillen, gelijk verdeeld over primair en voortgezet onderwijs. Zeven geschillen waren eind 2008 nog 'hangend'.

Verskillende redenen

Hoe komt het dat er zo weinig geschillen zijn voorgelegd aan de commissie? Een rondgang langs deskundigen leert dat ze er verschillend over denken. Rob de Koning, penningmeester van de Stichting Onderwijsgeschillen, de organisatie die de LCG WMS in stand houdt en ondersteunt, denkt dat de inschatting van de werkgroep aan de hoge kant was. Volgens hem heeft de projectgroep WMS goede voorlichting en ondersteuning geboden bij het opstellen van de reglementen en statuten, waardoor conflicten en geschillen zijn voorkomen. De Koning: 'Hoe beter de nieuwe medezeggenschapsstructuur functioneert, des te minder heeft de geschillencommissie te doen.' Martin van Rooyen, beleidsadviseur van de Nederlandse Katholieke Vereniging van Ouders, constateert een verborgen schuchterheid onder (G)MR-leden om voor hun belangen op te komen en de stap naar de geschillencommissie te maken. Het lijkt er volgens hem op alsof ze het vervelend vinden hun bevoegd gezag ter verantwoording te roepen voor een 'externe' commissie en energie te steken in een geschillenproces met een ongewisse uitkomst. Antoinette Cluitmans-Souren van kenniscentrum (geschillen) medezeggenschap, verbonden aan het Bureau Katholiek Onderwijs, veronderstelt dat er in vergelijking met de vroegere decentrale en denominatieve commissies een grotere afstand is tot de landelijke commissie. Cluitmans-Souren: 'De drempel is mogelijk hoger om naar een landelijke commissie te gaan dan in 'eigen kring' een geschil aan een commissie voor te leggen.' Hilde Mertens, directeur/secretaris van de Stichting Onderwijsgeschillen,

is ook van mening dat het aantal geschillen te hoog is ingeschat. 'Op grond van de WMS kunnen geen geschillen worden aangemeld over de toekenning in het medezeggenschapreglement van advies- of instemmingsrecht aan de MR. Onder de WMO kon dat wel en de meeste geschillen gingen daar ook over.' Mertens geeft verder aan dat van de 30 geschillen slechts vijf afkomstig waren van het openbaar onderwijs en 21 van het confessioneel onderwijs. Een veelvoud van de jaren daarvoor: de vroegere confessionele commissies deden in 2007 in totaal slechts twee uitspraken.

Kosten en baten

De commissie presenteert haar jaarverslag als een product, maar geeft geen inzicht in de kosten hiervan. Navraag leert dat de commissie voor 2008 en 2009 een startsubsidie kreeg, waardoor de scholen niet financieel zijn belast met haar functioneren. Na 2009 komt de bekostiging rechtstreeks van OCW. Het gaat daarbij volgens staatssecretaris Sharon Dijksma in een brief aan de Tweede Kamer om een jaarbedrag van circa € 500.000,--. Het ministerie houdt maximaal 0,22 cent per leerling in op de rijksvergoeding, een vermindering van 0,14 cent ten opzichte van de oude situatie. Het eerste jaarverslag biedt helaas geen inzicht in de (gepercipieerde) kwaliteit en meerwaarde van het functioneren van de nieuwe commissie door betrokkenen. Volgens Hilde Mertens gaat de commissie onderzoek uitzetten naar de effecten van haar uitspraken.

Mediation

Geschillen vormen een belangrijke bron van informatie over hoe de inspraak in het onderwijs beter georganiseerd kan worden. In het jaarverslag komt de geschillencommissie met voorstellen vooral 'redelijker' met elkaar om te gaan en explicieter met elkaar te communiceren over wederzijdse verwachtingen. Als partijen middenin een geschil zitten, zien zij

veelal zelf de oplossing voor hun 'probleem' niet meer. Daarnaast kunnen geschillen escaleren door slechte communicatie. Opmerkelijk is dat 20% van de aangemelde geschillen, al dan niet na bemiddeling van de commissie, voor de zitting werd ingetrokken en partijen weer met elkaar verder konden. Hebben zij zelf een oplossing voor het conflict gevonden? In het jaarverslag wordt niet duidelijk wat de rol van de commissie was. Is zij wellicht als mediator opgetreden? Bij mediation gaat het om de oplossing van een geschil door partijen zelf, onder leiding van een onafhankelijke derde. Mediation kan dienen ter vervanging van de behandeling door de commissie als de partijen bij willen dragen aan een snelle oplossing van hun conflict. Mediation is dan te verkiezen boven een procedure (actieve rol van partijen, goedkoper, sneller, win-win). Het kan in ieder geval bijdragen aan het scheppen van een 'werkbare sfeer'. De intake van de commissie kan hiervoor ruimte bieden. Het aantrekken van een onafhankelijke mediator kan een optie zijn. <

INFO

MEER INFORMATIE

Bronnen: Jaarverslag 2008 Landelijke Commissie voor Geschillen WMS. (www.onderwijsgeschillen.nl)
Advies inzake de vormgeving van de Landelijke Commissie voor Geschillen WMS van de Werkgroep Vormgeving Landelijke Geschillencommissie WMS. 's Gravenhage, september 2007.

OVER DE AUTEUR

Dr. Frederik Smit is als senior-onderzoeker verbonden aan het ITS van de Radboud Universiteit Nijmegen.